

Robert Jędrychowski

Znaczenie właściwości Żandarmerii Wojskowej dla funkcjonowania polityki dyscyplinarnej sił zbrojnych oraz wojskowego wymiaru sprawiedliwości

Obronność - Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii
Obrony Narodowej nr 4, 56-64

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

AUTOR

płk Robert Jędrychowski

RECENZENT

gen. dyw. dr hab. Bogusław Pacek

ZNACZENIE WŁAŚCIWOŚCI ŻANDARMERII WOJSKOWEJ DLA FUNKCJONOWANIA POLITYKI DYSCYPLINARNEJ SIŁ ZBROJNYCH ORAZ WOJSKOWEGO WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

Historycznie ukształtowaną podstawą funkcjonowania wszystkich armii świata jest dyscyplina wojskowa. Być może w dobie armii zawodowej dyscyplina wojskowa rozumiana tradycyjnie ma mniejsze znaczenie, a na plan pierwszy wysuwa się dyscyplina wykonawcza, pozwalająca skutecznie i szybko osiągać i realizować stawiane cele. Nie mniej jednak, jak do tej kwestii nie podchodzić, dyscyplina dla właściwego funkcjonowania armii jest rzeczą zasadniczą. Kształtowanie jej poziomu należy do przełożonych wojskowych wszystkich szczebli. Nadal przyjmuje się, że podstawą jej osiągnięcia jest proces wychowawczy i szkolenie indywidualne żołnierza. Dowodem tego jest utrzymanie w strukturach każdej jednostki pionów wychowawczych, wcale niemałych etatowo.

Jednocześnie na wszystkich szczeblach dowodzenia oraz w samym Ministerstwie Obrony Narodowej organizowane są odprawy poświęcone ocenie dyscypliny wojskowej, których celem jest zdiagnozowanie jej stanu. Pomimo że armia jest zawodowa, nadal mówi się otwarcie o patologiach istniejących w wojsku. Chociaż zmalał problem tzw. fali, nadal sporym problemem jest nadużywanie alkoholu, przejawiające się spożywaniem alkoholu na terenie jednostek wojskowych¹, wykonywaniem obowiązków służbowych pod wpływem alkoholu², pełnieniem służby w stanie nietrzeźwości³. Pojawiły się także nowe zagrożenia związane z używaniem narkotyków, ich udzielaniem lub handlem nimi oraz nadużywaniem stanowisk w związku z szeroko pojętą korupcją.

Dla armii nie jest obojętne, jakiej jakości żołnierz pełni służbę w jej szeregach. Dlatego też przepisy ustawy pragmatycznej zostały skonstruowane w ten sposób, iż żołnierze karani za przestępstwa karą bezwzględnego

¹ Wykroczenie określone w art. 43' ust. 1 ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

² Wykroczenie określone w art. 70 §2 ustawa z dnia 20 maja 1971 r. kodeks wykroczeń.

³ Przestępstwo określone w art. 357 §1 kk ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.

pozbawienia wolności są obligatoryjnie zwalniani ze służby wojskowej (wszystko jedno za jakie przestępstwo, nie musi być wojskowe).

W przypadku skazania za przestępstwo, za które wymierzono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania zwolnienie ze służby jest fakultatywne⁴. Wprowadzony w życie w 2008 r. kodeks honorowy żołnierza zawodowego wojska polskiego określający zasady godnego zachowania się i życia żołnierzy nie odnosi się jedynie do sytuacji ściśle wojskowych. Nie bez znaczenia jest, że wszelkie niegodne zachowania żołnierzy poza służbą, incydenty z ich udziałem stają się często medialnymi „top” tematami, które nie wpływają korzystnie na wizerunek i odbiór armii w społeczeństwie.

W resorcie obrony narodowej zbierane są regularnie meldunki o nastrojach, w których opisuje się również wpływ zdarzeń i sytuacji zewnętrznych na życie żołnierzy, przez co kształtować można skuteczną politykę dyscyplinarną wobec żołnierzy i społeczną w odniesieniu do kadry wojskowej i ich rodzin.

Tego typu działania oraz przyjęte regulacje wskazują, iż znaczenie dla służby wojskowej ma nie tylko sama służba żołnierza zawodowego, lecz także to co robi poza nią, zwłaszcza gdy zdarzenia te pozostają we wzajemnej relacji.

Tymczasem od trzech lat ani Ministerstwo Obrony Narodowej ani też bezpośredni przełożeni wojskowi nie posiadają faktycznej wiedzy na temat czynów przestępnych, wykroczeń oraz zachowań niegodnych, których dopuszczają się żołnierze poza miejscem służby lub pracy. Dane, jakie przekazywane są na ocenach dyscypliny wojskowej przez instytucje odpowiedzialne za zapewnienie jej przestrzegania, tj. Żandarmerię Wojskową i jednostki prokuratur wojskowych, dotyczą jedynie spraw, które bezpośrednio wiążą się z pełnieniem służby wojskowej, bo tylko takie sprawy pozostają we właściwości tych instytucji. Tym samym w obecnym stanie prawnym nie da się przedstawić faktycznej i zgodnej z rzeczywistością analizy przestępczości wojskowych. Analizy te nie obejmują bowiem tzw. przestępstw powszechnych popełnianych przez żołnierzy, o które postępowania prowadzi policja pod nadzorem powszechnych jednostek prokuratury.

Aktualnie Żandarmeria Wojskowa właściwa jest do prowadzenia postępowań przygotowawczych wobec żołnierzy w służbie czynnej o przestępstwa:

- 1) przeciwko organowi wojskowemu;
- 2) przeciwko innemu żołnierzowi;
- 3) podczas pełnienia obowiązków służbowych;
- 4) w związku z pełnieniem obowiązków służbowych;
- 5) w obrębie obiektu wojskowego;

⁴ Ustawa z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

- 6) w obrębie wyznaczonego miejsca przebywania;
- 7) na szkodę wojska;
- 8) z naruszeniem obowiązku wynikającego ze służby wojskowej.

Takie rozwiązanie obowiązuje od 01.01.2009 r., na skutek znowelizowania art. 647 kpk. Do tej daty zarówno Żandarmeria Wojskowa, jak i prokuratury wojskowe prowadziły postępowania o wszystkie czyny, jakich dopuszczali się żołnierze. Minęły 3 lata obowiązywania zmienionej właściwości, którą z tej perspektywy czasowej z punktu widzenia kształtowania przez Ministerstwo Obrony Narodowej właściwej polityki dyscyplinarnej, podejmowania działań zmierzających do ograniczenia lub likwidacji patologii w wojsku, ochrony interesów ekonomicznych MON oraz prawidłowego funkcjonowania sił zbrojnych, ocenić należy jednoznacznie negatywnie.

Zamysłem nowelizacji było, co do zasady, wyeliminowanie z zakresu kognicji sądów wojskowych tych czynów, których żołnierze dopuszczają się jako osoby prywatne, w obszarze przestępstw pospolitych bez związku z pełnieniem obowiązków służbowych. Sądy wojskowe swoim zakresem objęły wyłącznie te przestępstwa, które z punktu widzenia interesu sił zbrojnych powinny być ścigane w ramach wojskowego wymiaru sprawiedliwości⁵.

Tymczasem razem z właściwością sądów wojskowych, niekoniecznie zgodnie z intencją ustawodawcy, została ograniczona właściwość prokuratury wojskowej oraz Żandarmerii Wojskowej. Właściwość procesowa zarówno przedmiotowa, jak i podmiotowa obu instytucji określona jest w kodeksie postępowania karnego poprzez właściwość sądów wojskowych. W związku z tym zmiana kognicji sądów automatycznie pociągnęła za sobą ograniczenie właściwości tych instytucji. O ile można jeszcze zrozumieć fakt, iż prokurator wojskowy, jako oskarżyciel publiczny, oskarża o przestępstwa wyłącznie przed sądami wojskowymi to ograniczenie właściwości Żandarmerii Wojskowej jako organu postępowania przygotowawczego nie ma żadnego uzasadnienia.

Wydaje się, iż właściwym posunięciem byłoby, aby Żandarmeria Wojskowa jako specjalistyczna służba wojskowa wchodząca w skład sił zbrojnych zajmująca się m.in. wykrywaniem w ramach sił zbrojnych przestępstw i wykroczeń, w tym skarbowych, ujawnianiem i ściganiem ich sprawców oraz zabezpieczaniem dowodów ich popełnienia, stała się organem postępowania przygotowawczego, który prowadziłby **wszystkie sprawy** wobec żołnierzy w służbie czynnej niezależnie od właściwości sądu oraz wobec osób cywilnych zatrudnionych w jednostkach i instytucjach wojskowych w sprawach związanych z tym zatrudnieniem. Przyjęcie takiego rozwiązania zapewniłoby właściwą ochronę interesów Sił Zbrojnych poprzez zabezpieczenie skutecznego i szybkiego prowadzenia postępowań karnych, roz-

⁵ Jan Grajewski – komentarz do kpk Lex 2010.

poznania operacyjnego, zapewnienie komplementarnego i szybkiego dopływu informacji do MON oraz umocnienie dyscypliny wojskowej.

Na skutek wprowadzonych w 2009 r. zmian w art. 647 kpk. Minister Obrony Narodowej jako organ kierujący oraz Dowódca Wojskowi (poszczególnych szczebli dowodzenia) stracili faktycznie kontakt z rzeczywistym obrazem dyscypliny wojskowej oraz przestrzegania prawa przez żołnierzy zawodowych. Brak jest bowiem organu posiadającego kompleksowe informacje na temat stanu przestępczości wśród żołnierzy. Policja lub inne organy prowadzące postępowanie przygotowawcze nie mają obowiązku przekazywania informacji o sprawach prowadzonych wobec żołnierzy. Tym samym MON, kształtując politykę dyscyplinarną oraz prowadząc programy walki z patologiami w wojsku, jest pozbawiony wiarygodnych informacji o **wojskowych sprawach przestępstw powszechnych**, często o poważnym charakterze, jak choćby udział w zorganizowanych grupach przestępczych, handel narkotykami, udział w bójkach, spowodowanie wypadków drogowych, kradzieże, rozboje itp. Faktycznie czyny takie, popełniane przez żołnierzy, stanowią dla MON i bezpośrednich przełożonych wojskowych ciemną liczbę. W tym stanie rzeczy wszelkiego rodzaju analizy i odprawy dyscypliny organizowane na różnych szczeblach dowodzenia nie mogą przynieść oczekiwanych rezultatów, albowiem wszelkie oceny i decyzje podejmowane są w oderwaniu od rzeczywistych danych.

W lipcu 2012r. MON, zajmując się badaniem przyczyn zamachów samobójczych wśród żołnierzy, miał problemy z ustaleniem rzeczywistej ich liczby. O jej podanie zwrócił się m.in. do prokuratury wojskowej i Żandarmerii Wojskowej. Prokuratura przekazała informacje o kilku takich przypadkach, które objęte były śledztwami prokuratorskimi. Żandarmeria przekazała informację, w której było o 10 więcej takich przypadków. Dysproporcja ta związana była z tym, iż ŻW prowadziła lub wykonywała powierzone czynności do śledztw prokuratorskich oraz posiadała dane przekazywane przez jednostki policji na zasadzie przyjętych porozumień. Trudno jednak jest stwierdzić, czy dane przekazywane przez policję są kompletne i objęły wszystkie odnotowane przypadki. Stwierdzić jednak należy, iż Żandarmeria Wojskowa jest jedyną służbą wojskową mogącą takie dane posiadać, gromadzić i przetwarzać.

Fakt ten został podniesiony między innymi przez Najwyższą Izbę Kontroli, która w okresie 13.07–16.09.2011 r. przeprowadziła kontrolę funkcjonowania Żandarmerii Wojskowej. W informacji pokontrolnej NIK znalazł się zapis *Skala przestępstw z udziałem żołnierzy SZRP była trudna do oszacowania w szczególności z uwagi na ograniczoną komunikację jednostek ZW z jednostkami wojskowymi, Policją, prokuratorami i sądami. W opinii NIK, może to wpływać na błędną ocenę ryzyka, zakresu, charakteru oraz eskalacji przestępstw, a zatem na nieprawidłowe planowanie działań profi-*

*laktycznych*⁶. Tym samym NIK zwrócił uwagę na konieczność kształtowania polityki dyscyplinarnej, wychowawczej oraz prawno-karnej przez obraz całkowitej przestępczości wśród żołnierzy. Należy jednak zauważyć, że ani policja ani też prokuratura powszechna nie jest zobligowana do przekazywania tego typu danych Żandarmerii Wojskowej. Żandarmeria Wojskowa nie jest także zobligowana, albowiem nie ma tego w swoich ustawowych zadaniach, do gromadzenia i przetwarzania tego typu danych. Za wątpliwe pod względem legalizmu uznać należy przekazywanie danych ze śledztw i dochodzeń przez jedną służbę do innej, z tego też względu Żandarmeria pozyskuje dane jedynie w zakresie statystycznym. Wychodząc naprzeciw słusznym uwagom Najwyższej Izby Kontroli, należałoby przywrócić Żandarmerii Wojskowej właściwość procesową sprzed 01.01.2010 r.

Niebagatelne znaczenie ma fakt posiadania przez MON oraz przełożonych dyscyplinarnych szybkich, wiarygodnych i kompletnych informacji na temat **wszystkich** czynów popełnianych przez żołnierzy, co pozwala kształtować właściwą politykę dyscyplinarną oraz podejmować **skuteczną reakcję w przypadku kryzysu medialnego mogącego mieć wpływ na obraz armii w społeczeństwie**. W aktualnej sytuacji jedyną służbą, jaka może zapewnić stały dopływ informacji, jest Żandarmeria Wojskowa, przy założeniu, że będzie właściwa do wszystkich czynów popełnianych przez żołnierzy.

W dobie restrukturyzacji i modernizacji armii bardzo ważnym zagadnieniem jest ochrona interesów majątkowych Sił Zbrojnych RP. Zmiany związane z uzawodowieniem armii spowodowały, że wiele decyzji o charakterze finansowym podejmuje cywilni pracownicy wojska. Tymczasem ta grupa zawodowa aktualnie podlega jurysdykcji wojskowej w bardzo wąskim zakresie. Aby ochrona tych interesów była skuteczna, należałoby poszerzyć właściwość Żandarmerii Wojskowej o zachowania przestępcze pracowników cywilnych dokonywane w związku z ich zatrudnieniem. Rozwiązanie takie wydaje się niezwykle proste, albowiem wymaga ono jedynie nieznacznej zmiany kodeksu postępowania karnego, poprzez dopisanie słów „Żandarmeria Wojskowa” do art. 312 kpk i wykreślenie art. 663 kpk. Poprzez dokonanie takiego zabiegu legislacyjnego właściwość procesowa Żandarmerii Wojskowej określana przez kodeks postępowania karnego byłaby tożsama z właściwością podmiotową ŻW określoną w art. 3 ustawy o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych.

Takie rozwiązanie przyczyniłoby się niewątpliwie do umacniania dyscypliny wojskowej poprzez:

⁶ Najwyższa Izba Kontroli, Informacja o wynikach kontroli „Funkcjonowanie Żandarmerii Wojskowej” KON-4101-02-00/2011, s. 22.

- szybsze prowadzenie postępowań przygotowawczych;
- skuteczniejsze wykrywanie wojskowych sprawców przestępstw i okoliczności sprzyjających popełnianiu przestępstw i wykroczeń w wojsku, poprzez priorytetowe traktowanie spraw;
 - skuteczną ochronę interesów finansowych SZ oraz szybkie odzyskiwanie utraconych korzyści;
 - zapewnienie Ministrowi Obrony Narodowej oraz Dowódcom Rodzajów Sił Zbrojnych informacji na temat faktycznego poziomu przestępczości wśród wojskowych.

Występują liczne przykłady wskazujące na potrzebę wprowadzenia opisanych zmian, jak np. zdarzenie z udziałem oficera starszego (ppłk), który został zatrzymany a następnie tymczasowo aresztowany w związku z przedstawieniem zarzutów naruszenia miru domowego, czynnej napaści i uprowadzenia dziecka. O fakcie zatrzymania i aresztowania prowadząca postępowanie policja nie powiadomiła dowódcy jednostki, który informację o zdarzeniu uzyskał dopiero od Żandarmerii Wojskowej a następnie z prasy. Zdarzenie to miało charakter medialny i miało wpływ na postrzeganie Sił Zbrojnych w społeczeństwie. Tymczasem zarówno przełożony wojskowy, jak i MON nie dysponowali podstawowymi informacjami odnośnie zdarzenia, w których posiadaniu były powszechne organy ścigania.

Podnieść także należy, iż sprawy dotyczące żołnierzy jako sprawców i wojska jako instytucji pokrzywdzonej, nie mają specjalnego priorytetu w ich traktowaniu przez powszechne organy ścigania. Jest to kolejna kategoria w ogromie spraw załatwianych przez policję i prokuratury powszechne. Tym samym są one narażone na przewlekłość postępowania i niejednokrotnie powierzchowność prowadzenia. Uprawnione jest stwierdzenie, że Żandarmeria Wojskowa jako wyspecjalizowana służba wojskowa przeznaczona wyłącznie do prowadzenia spraw żołnierzy zawodowych realizowałaby je sprawnie i szybko, co ma także znaczenie z punktu widzenia ustawy pragmatycznej.

Zgodnie z art. 663 kpk **w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych** uprawnienia i obowiązki policji dotyczą także Żandarmerii Wojskowej, a tym samym Żandarmeria Wojskowa posiada takie same prawa i obowiązki jak Policja w powszechnym procesie karnym. W tym miejscu należy wskazać na niezgodność art. 663 kpk z art. 3 ust. 2 ustawy o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, gdzie właściwość ta jest określona zdecydowanie szerzej⁷. Należy podnieść, że art. 663 kpk został wprost inkorporowany z kodeksu postępowania karnego z 1969 r. – art. 582⁸ i w tym sensie nie jest zgodny z duchem prawa, który

⁷ Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, Dz.U. z 2001 r., nr 123, poz. 1353 z późn. zm.

⁸ Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. kodeks postępowania karnego, Dz.U. z 1969 r., nr 13, poz. 96 z późn. zm.

wyraża nowszy akt prawny, tj. ustawy o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych.

W tym stanie rzeczy mamy do czynienia z dwoma aktami prawnymi, które regulując jedną materię, tzn. właściwość Żandarmerii Wojskowej, nie są ze sobą tożsame. Cytowany art. 663 kpk, jako *lex specialis*, ogranicza właściwość procesową Żandarmerii Wojskowej określoną w ustawie o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych. Dokonanie powyżej opisanego zabiegu legislacyjnego pozwoliłoby na to, aby Żandarmeria Wojskowa prowadziła wszystkie postępowania karne wobec żołnierzy w służbie czynnej oraz osób cywilnych zatrudnionych w wojsku o czyny związane z tym zatrudnieniem, niezależnie od tego, jakie jednostki prokuratur nadzorowałyby śledztwa lub dochodzenia i jaki sąd byłby właściwy do ich rozpoznania.

Przyjęcie proponowanych zmian pozwoliłoby także ujednoczyć właściwość operacyjną Żandarmerii Wojskowej z właściwością procesową. Żandarmeria Wojskowa jest uprawniona do stosowania kontroli operacyjnej polegającej na niejawnym kontrolowaniu treści korespondencji, kontrolowaniu zawartości przesyłek, stosowaniu środków technicznych umożliwiających uzyskiwanie w sposób niejawny informacji i dowodów oraz ich utrwalanie, a w szczególności obrazu, treści rozmów telefonicznych i innych informacji przekazywanych za pomocą sieci telekomunikacyjnych. Czynności te może realizować po uzyskaniu zgody właściwego sądu wobec żołnierzy i w ograniczonym zakresie pracowników wojska o czyny enumeratywnie wymienione w art. 31 Ustawy o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych. Większość z tych czynów ma charakter powszechny, należą do nich m.in.: zbrodnia zabójstwa, przyjęcia lub udzielenia korzyści majątkowej lub jej obietnicy w związku z pełnieniem funkcji publicznej, wymuszenie okupu, udział w zorganizowanej grupie przestępczej, nielegalny handel bronią lub narkotykami. W przypadku operacyjnego udokumentowania popełnienia tych przestępstw przez żołnierza i zgromadzenia dowodów Żandarmeria Wojskowa całość materiałów musi przekazać do powszechnych organów ścigania. Śledztwo następnie w tym zakresie pod nadzorem powszechnych jednostek prokuratur prowadzi Policja. W przypadku dokonania proponowanych zmian uprawnioną służbą do jego prowadzenia byłaby Żandarmeria Wojskowa. Takie rozwiązanie uznać należy za najbardziej właściwe, albowiem materiał ten uzyskiwany jest przez Żandarmerię Wojskową, niejednokrotnie przy pomocy operatorów i informatorów ŻW, których dane identyfikacyjne są niejawne. Poza tym takie rozdzielenie właściwości operacyjnej i procesowej nie ma żadnego uzasadnienia legislacyjnego i powinno być traktowane w kategoriach złego prawa.

Przywołując wyżej cytowaną uwagę Najwyższej Izby Kontroli, należy stwierdzić, iż po przeprowadzeniu proponowanych zmian legislacyjnych Żandarmeria Wojskowa nie byłaby uzależniona od nieregularnych informa-

cji otrzymywanych z innych służb, ale byłaby samowystarczalna w zakresie komplementarności danych o przestępczości wojskowych sprawców przestępstw. Tym samym dokonanie proponowanych zmian spowodowałoby realizację przedmiotowej uwagi Najwyższej Izby Kontroli w pełnym zakresie.

W rozważaniach tych należy się także odnieść do wykroczeń popełnianych przez żołnierzy. W obecnym stanie prawnym istnieją cztery alternatywne tryby odpowiedzialności żołnierzy za wykroczenia:

1) w trybie postępowania mandatowego (mandat może być nałożony przez Żandarmerię Wojskową lub policję w zakresie kompetencji przyznanym tym organom),

2) w trybie odpowiedzialności dyscyplinarnej, tzn. przed przełożonym dyscyplinarnym,

3) przed sądem powszechnym (oskarżycielem jest wtedy policjant),

4) przed wojskowym sądem garnizonowym (oskarżycielem jest prokurator wojskowy).

Zgodnie z art. z art. 85 §2 k.p.w.⁹ w sprawach o wykroczenia jedynym oskarżycielem publicznym przed sądami wojskowymi jest prokurator wojskowy, a wniosek o ukaranie sporządzany przez Żandarmerię Wojskową wymaga zatwierdzenia właśnie przez prokuratora wojskowego (art. 85 §1 k.p.w.). Jednocześnie o popełnieniu wykroczenia przez żołnierza albo o odmowie przyjęcia mandatu karnego Żandarmeria Wojskowa ma obowiązek zawiadomienia prokuratora wojskowego (art. 86 §1 k.p.w.).

Jest to sytuacja odmienna od tej, która dotyczy powszechnych organów ścigania, gdzie przed sądami powszechnymi jako oskarżyciel występuje policjant – *art. 17 §1 k.p.w. oskarżycielem publicznym we wszystkich sprawach o wykroczenia jest Policja, chyba że ustawa stanowi inaczej*. Z kolei zgodnie z art. 18 §1 kpk. *Jeżeli czyn stanowi tylko wykroczenie, prokurator odmawiając wszczęcia postępowania lub umarzając je przekazuje sprawę Policji w celu wystąpienia z wnioskiem o ukaranie do właściwego sądu; prokurator może sam wystąpić z takim wnioskiem*.

Tym samym sądem właściwym do rozpoznania sprawy o wykroczenie może być zarówno sąd powszechny, jak i sąd wojskowy, w zależności od indywidualnych cech danego wykroczenia.

W tym stanie rzeczy, przyjmując te same argumenty, które przedstawiono powyżej, należałoby uznać za zasadne, aby Żandarmeria Wojskowa występowała przed sądami powszechnymi, zamiast Policji, jako oskarżyciel publiczny w sprawach o wykroczenia popełniane przez żołnierzy.

Opisane powyżej kwestie mają niezwykle istotne znaczenie w kontekście proponowanej likwidacji wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury.

⁹ Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, Dz.U. z 2008 r., nr 133, poz. 848.

Zmiana właściwości rzeczowej Żandarmerii Wojskowej, w ten sposób, aby była właściwa do prowadzenia postępowań przygotowawczych (śledztwa i dochodzenia) o **wszystkie** czyny żołnierzy w służbie czynnej oraz pracowników wojska o czyny związane z ich zatrudnieniem w jednostkach lub instytucjach wojskowych spowodowałoby, iż funkcjonowałby jeden organ kompleksowo je prowadzący, co w obliczu gruntownych przeobrażeń prokuratury wojskowej wydaje się rzeczą konieczną.

THE IMPORTANCE OF MILITARY GENDARMERIE'S FEATURES FOR THE FUNCTIONING OF POLISH ARMED FORCES' DISCIPLINE POLICY AND MILITARY JUDICIARY

Abstract. The Military Gendarmerie is a specialized military service which is part of the Armed Forces and functions as Police within the Armed Forces. Its main task is to maintain military discipline and investigate and prosecute military perpetrators of crimes and offences. Not long ago, i.e. 3 years ago, the Military Gendarmerie used to have powers towards all soldiers in active service in respect to all actions committed, irrespective of their category. The Military Gendarmerie used to prosecute the military perpetrators of such military crimes as: desertion, AWOL, mobbing etc. as well as typical common crimes such as fights, traffic accidents, thefts etc. Since 1 January 2009 as a result of changes of the provisions of the code of penal procedure the powers of the Military Gendarmerie have been basically limited to military crimes whereas the state police are responsible for the proceedings concerning common crimes committed by soldiers. In the article the author assesses the functioning of the Military Gendarmerie under changed legal conditions, their influence on the military discipline and crime scale as well as presents conclusions as to possible solutions.